

פ ר ט י כ ל מס' 125

מישיבת ועדת הכספים שהתקיימה ביום 28.10.52
ט' בחשון תשי"ג, בשעה 1025

נוכחים:

- י. גורי - היו"ר
- י. אפרתי
- ח. אריאב
- א.מ. בניחובסקי
- ש. דיין
- א. הרצפלד
- ק. לוז
- ח. לנדאו
- מ. סנה
- י. פורדר
- י. רוקח
- ז. שפר
- ר. שרי

מזמנים:

- שר האוצר ל. אשכול
- א. אבריאל
- מר זגבי
- מר אדנון
- מר גלס
- א. צידון

מזכיר: ש. בזק

ש. ספינק

סדר היום:

- א. דו"ח על ההכנסות בחדשים אפריל-ספטמבר 1952 וחלוקת הרזרבה
- ב. ערבות לבנקים "ברקלים" ו"עוהומן"
- ג. עניני מס בולים.

היו"ר י. גורי:

מאחר ששר האוצר טרם הגיע, נדחה את הדיון בסעיף תקציב מטבע חוץ, ונעבור לשני סעיפים הקשורים זה בזה: דו"ח על ההכנסות בחדשי אפריל-ספטמבר וחלוקת הרזרבה הכלולה בתקציב. אני רוצה להביא לידיעת ועדת הכספים, שהתעורר ספק בישיבה הקודמת ביחס להחלטת הועדה, והעברתי את תכנה לידיעת שר האוצר במכתב, בו נאמר: "50% מהסכום שייקבע ברשות מקומית עבור כלי רכב. וכו'". ההחלטה הנ"ל נתקבלה בישיבת ועדת המסנה ומאחר שאני שומע שהענין ממילא סודר, איבנו צריכים לדון בזאת.

י. רוקח:

בסעיף 11 של סדר יומה של הועדה, מופיע באומן תמיד ענין היחסים הכספיים בין המטשלה לרשויות המקומיות, והייתי מבקש שנחליט אם צדון בו או נקים ועדה מצומצמת אשר תעשה זאת.

היו"ר י. גורי:

הכוונה הייתה לתפוס מקום בסדר היום. אמרנו שצריך להקדים לדיון ישיבה של ועדת-המסנה המשותפת לוועדת הכספים וועדת הפנים. הדו"ח של ועדת המסנה נמסר לי, אולם טרם קבלתי את דעתו הנפרדת של בא-כח הממשלה - מר רוזנבלום. כשאקבל חומר זה אכנס את ועדת המסנה המשותפת ולאחר מכן אביא את הענין לוועדת הכספים. על כל פנים, אני מתכוון לתת לסעיף זה דין קדימה בדיון בוועדת הכספים.

א.מ. בניחובסקי:

נתקבלה החלטה על שחרור מטלווה חובה של קרנות לחנוך ולתרבות, ואמרנו שהחלטה הסופית תהיה היום.

היו"ר י. גורי:

יש ארכעה טובה מוסדות ושר האוצר בקש בישיבה הקודמת לתת לאוצר שהות לעיין בדבר. צדון בכך בשבוע הבא.

א. דו"ח על ההכנסות בחדשים אפריל-ספטמבר 1952
וחלוקת הרזרבה

מר זגבי:

בכוונה צרפתי פה שתי רשימות, כי הדו"ח על ההכנסות קשור קשר ישיר עם חלוקת הרזרבה. מתוך הרשימות אפשר לראות כי ההכנסה בחדשים הנדונים - מבלי לקחת בחשבון סעיפים מיוחדים, כמו מזון, ארנונה וכד' - הייתה בסכום של כ-60 מיליון ל"י. אפשר גם לראות איזה מס ספג לעומת האומדן, ודבר זה בולט לגבי סעיפי המכס,

פס פותרות ורישום הקרקעות.

יש באוצר שתי דעות בענין הסיכוי לקבל את ההכנסה כפי שהיתה באופן התקציב. יש מי שחושב כי צפוי לנו גם גרעון וכי לא נקבל עד סוף השנה את כל הסכום, אבל אם לדון לפי קצב ההכנסות החדשי כפי שהיה בשנים הקודמות, יש תקווה שבכל זאת נקבל את הסכום, לפרות שלא קבלנו בפחצית השנה 50% אלא פחות מזה באופן כללי. אין זה אומר שבכמה סעיפים לא יהיה גרעון; באופן כללי נראה לנו כי בכל זאת נגיע לסכום של 145 מיליון ל"י. החשבון מצביע על כך בחומרה די גדולה - שאין לנו כל יסוד לקוות כי נקבל במשך השנה למעלה מהאומדן, ודבר זה שמש לנו יסוד לחלוקת הרזרבה. אעבור ישר לסעיף זה, כי הבינותי שהדין-וחשבון על ההכנסות היה מיועד כהקדמה לחלוקת הרזרבה, ומשום כך אני מקשר את הדברים.

חלוקת הרזרבה: - התקציב הרגיל, במה שנוגע

להוצאות, היה בנוי בקוים כלליים כך: למשרדי מטמלה - 6.700.000 ל"י; לגבי תקציב הבטחון צוינו בתקציב 45 מיליון ל"י, אבל לקחנו בחשבון מחוץ הרזרבה 13 מיליון ל"י. נשאר עוד 21 מיליון ל"י בסעיף שקראנו לו "תקציבים מיוחדים" וחשבנו כי נצטרך רזרבה של 10 מיליון ל"י להתייקרות ו-11 מיליון ל"י לתקציב הפיתוח. אולם כשהגענו לתקציב הפיתוח התברר שהוא מוכרח למצוא את כיסו מחוץ לסכום של השתתפות בתקציב הרגיל, הואיל ופן ההכרח שהתייקרות לא תותיר שום סכום למשרד זה. על כן לא היתה ברירה אלא להצטמצם בענין זה, וברוח זו נתקבלו החלטות המטמלה, שכל משרד מוכרח להצטמצם ככל האפשר, ובלבד שלא לחרוג ממסגרת ההכנסות. אמרנו שנציע לוועדת הכספים לחלק את הסכום של 21.100.000 ל"י באופן זה: 10 מיליון ל"י לתקציב הבטחון ובערך 11.100.000 ל"י להוסיף ליתר המשרדים. ז.א. שבמקום 66.700.000 ל"י הם יקבלו 77.800.000 ל"י.

בחלוקת הרזרבה יצאנו מכמה הנחות: המטמלה

החליטה בסוף חודש יוני על הקפאת המנגנון, ובאף משרד אין מקבלים עובדים למרות העובדה שנתקן יש מקום לעובדים נוספים - אלא באישור מיוחד של ועדת שרים, ועדת השרים שקדה שלא לאשר כניסת עובדים נוספים, אלא במקרים חיוניים מבחינת הכנסות, או שהדבר לא השפיע מבחינת הגדלת התקציב. הפרש במנגנון שלא נתקבל הודות להחלטה זו, התבטא בערך ב-2000 עובדים, וזה גם פגע בסעיף המטמלה שהוזכר כאן. הכוונה היא לאי-קבלת עובדים ולא לפיטורין. הגדלת תקן המטמלה היתה תלויה בקצב חדשי של קליטת עובדים עד להשלמת התקן, אבל עם ההקפאה לא יכלה המטמלה לקבל יותר אנשים. כשנציע לתקציב המטמלה נראה באיזו מדה השפיעה המשכורת על התקציב יותר מאשר בכל משרד אחר, כי חלקה שם רב מאד ותוספת היוקר מהווה שם אחוז גבוה.

כשבאנו לחלק את הרזרבה בחנו כל סעיף של הוצאה

כפי שנעשתה עד סוף חודש אוגוסט, הנאנו בחשבון את התקן המוקפא ובנינו את ההשערה של הוצאות נוספות, בערך, במסגרת ההוצאות של ששת החדשים הקודמים - מתוך מגמה לכוול עד כמה שאפשר. אבל גם אז ההוצאה הממשית לחדשי אפריל-אוגוסט היתה 31 מיליון ל"י, על חשבון תקציב של 66.700.000 ל"י. החלטנו לקצץ בכל תקציב 3% באופן שווה, וזה נותן בערך 2 1/4 מיליון ל"י. אמרנו ~~אם~~ שניכוי זה לא יהיה קיצוץ, אלא עיכוב התקציב. פירוש הדבר, שהמשרד יוכל להוציא עד סוף השנה 3% פחות בינתיים. על כל פנים על הניכוי הזה לא דברנו כעל קיצוץ מטמלה, אלא כעל סידור בינתיים. אנו אומרים למשרדים שהם יכולים בעצמם לעבוד על בסיס של 80 מיליון ל"י, מתוך הנחה שהאוצר לא יתן יותר מזה.

לאחר קביעת הסכומים האלה, פנינו לוועדת הכספים

בבקשה לאשר לנו את חלוקת הרזרבה לפי החוק, לשלשה סעיפים: לבטחון, תוספת למשרדים ולפיתוח. הואיל ואין לנו אפשרות לתת סכומים גדולים לפיתוח, בקשנו את יו"ר ועדת הכספים להשאיר בכל-זאת 100.000 ל"י ולחלק רק 21 מיליון ל"י. נכון יותר היה לחלק 21.100.000 ל"י, ואם היועץ המשפטי יפטוק שהדבר בכל זאת בכרחי, נעשה זאת.

אנו מבקשים שועדת הכספים תאשר את החלוקה

קודם כל באופן גלובאלי, ואז נעביר למשרדים את החלוקות הספיימיות. ייתכן שבעבור זמן מה נצטרך לבוא לוועדה ולהסביר איך חלקנו את הכספים בצורה מפורטת יותר. כל זמן שאין תקווה שהכנסות אלו תגדלנה, אנו

מוכרחים לחיות במסגרת התקציב הזה, וכל המשרדים עצמרכו למצוא אפשרות להסתדר בגבולותיו.

היו"ר י. גורי:
מסתבר כי לתקציב בסעיפים האחרים, מחוץ לבטחון ותחבורה, כפי שנקבע על ידי הכנסת בסכום של 66.700.000 ל"י, מוסיפים 13.359.000 ל"י. לאמור, שתי הרזרבות כלולות בזה ושתייהן מיועדות לכיסוי ההתייחסות. מסתבר, איפוא, ש-10 מיליון ל"י מהרזרבה הכללית מיועדים לכיסוי ההתייחסות, מחוץ לזה של תקציב הבטחון. יוצא שתקציב הבטחון גדל.

בעקבות פנייה אלי ממשרד החנוך והתרבות כיו"ר הועדה, בקשו ממני לאשר עובדה - נכונה או לא בכונה - כי במשא ומתן על תקציב החנוך, שאמנם המשרד לא דרש להגדילו באופן רשמי, נאמר על-ידי חברי ועדת הכספים כי הוא איננו מספיק; בתשובה על כך נאמר על-ידי שר האוצר המנוח, שהוא מסכים כי סכומים שלא הוצאו יעמדו לרשות המשרד לשימוש. עד כמה שאני זוכר היה זה סכום של 182,000 ל"י. שאלתי היא, אם הסידור שהוא שדובר עליו עומד בעינו, משום שאיננו משתקף בעמודה הזו, כי פה יש רק הפרש של 23.000 ל"י.

מר זגני:
הסידור הוא עומד בעינו, במידה שיש עודפים. הדבר אינו כלול בטבלה.

י. רוקח:
בעתונות הופיעה ידיעה שהמשלחת האמריקאית של מק-דניאל העמידה תנאים תקציביים למדינה, ולא ראיתי הכחשה לידיעה זו. אחד הפרטים היה ביחס לאיזון התקציב הרגיל ומסירת דו"ח כל שבועיים על מצב הכספים. ברצוני לדעת אם יש אמת בדבר.

תנועת הבטחון בארץ ירדה כמעט עד לאפס. הדבר משתקף גם בתקציב בסעיפים של מס שבח מקרקעין וספרי אחוזה. הדברים קשורים זה בזה, כי אם אין טרנסאקציות אין גם גבייה של מס. האם אין הדבר נותן מקום לסחשנה רצינית לגבי גורמים בוספים, כמו מס רכוש עירוני וחקלאי?

האם הסכום של 23 מיליון הל"י כולל את כל המפרעות שהחברות היו צריכות לשלם לפי דרישת קצין מס-הכנסה?

לגבי "הוצאות" אני דובש הרבה יותר ביאורים לגבי כל סעיף וגם דיון לגבי המשרדים. לגבי הסכום של 2.264.000 ל"י למשרד החוץ, האם סכום זה והסכום הכללי מהווים תשלום עבור תוספת היוקר, או סעיפים אחרים גם כן? האם זה לשנה שלמה או לחצי שנה?

היו"ר י. גורי:
כולל גם התייחסות וגם משכורות.

י. רוקח:
כל זה אינו כולל את ההוספות השונות המסתערות עכשיו עלינו. אנו עומדים בחזית של שביתות ודרישות שונות, והדבר משתקף בודאי בממשלה הרבה יותר מאשר אצלנו. זו אחת הבעיות החמורות ביותר, כי היא תחבט גם בריטרואקטיביות. ברצוני לשאול אם בטובן התקציבי הובאו בחשבון סכומים של דרישות אלו? התקציב עלול להתמוטט אם סלבד האינדקס ועלייתו תבוא גם תזוזה ביסוד של המשכורת, ויש להביא ענין זה לדיון.

בעיית הרשויות המקומיות נדחתה תמיד לקרן זרית. ישבתי אתמול עם ראשי עיריות אחרים, ואנחנו עומדים בפני הפסקת גביית מסים. ברצוני לחזור על הסתייבותי בכנסת, כששאלתי מדוע נותנים בדיוק 383.000 ל"י.

היו"ר י. גורי:
בטבלה מפניע סכום של 3.900.000 ל"י פירושו הדבר כי התקציב המקורי היה 3.400.000 ל"י. אחר כך באה הודעה בלובאלית של 3% על הכל. מר זגני אמר שלטעשה תינתן רשות למשרדים לפעול בגבולות סכום של 80 מיליון ל"י, הכוללים 3.900.000 ל"י, ואם ייוצר קושי, הדבר יידחק לתקציב 1953-54.

י. רוקח:
הייתי רוצה לדעת מה מהסכום שהוקצב למעד הולך למקומות, ומה באופן מרכזי. למנוח קפלן היה רעיון, להעביר יותר אחריות בענייני מעד למקומות, אבל נראה לי כי

בשטח זה ובשטח הבריאות אנחנו הולכים בכיוון הפוך.

ז. שפר: על מה בנוייה הערכתו של מר זגני, שבטחצית השנה הבאה תעלה ההכנסה בערך ב-4 מיליון ל"ש לחודש, לעומת המחצית הראשונה של השנה?

אני מבין שבזאת מתחלקת כל הרזרבה ואין בשארית אף פרוטה למקרה של צורך דחוף. כמו כן אין בחלוקה זו של רזרבה אף פרוטה אחת לפיתוח. ההכנסה ממפעלי התחבורה מגיעה ל-1,1 מיליון ל"ש לחודש, לעומת תקציב משוער של 1,7 מיליון ל"ש לחודש. לאסור, זה חסר רציני בהכנסה. אם קיימת סברה שתקציב זה יתאזן עד סוף השנה, הרי שבכל חודש במחצית השניה של השנה צריכות להיכנס $1\frac{1}{4}$ מיליון ל"ש לחודש, והייתי רוצה לקבל הסברים על כך. האם אפשר לקבל דין-וחשבון על תקציב הפיתוח - הכנסה והוצאה?

י. פורדר: בדבריו של מר זגני מצאתי קצת נימה מטפיזית, ואולי גם דתית. בכל זאת הייתי רוצה לדעת על מה מבוססת תקוותו שנוכל להשיג במשך השנה את הסכום המלא. יש פה מגמה טבעית, שאנו עומדים בה באופן טבעי במשך בזמן אינפלציה, ועל כן הדבר נראה לי כטבעי. בכל זאת ברצוני לשמוע מספרים בקשר לתקווה זו של מר זגני.

שמענו שהגרעון בתקציב הבטחון כבר עולה על 10 מיליון ל"ש. הסכום שהאוצר יכול להעמיד לרשות משרד הבטחון הוא בסך-הכל 10 מיליון ל"ש. האם זה באמת כיסוי של תקציב הבטחון הריאלי, או פירושו הקטנת התקציב, כי הוכח לנו כבר שעל-ידי תוספת היוקר, הגרעון עולה בהרבה על סכום זה. ברצוני לדעת כיצד הצליח שר האוצר לכסות גרעון שהיה לפני שלשה חודשים הרבה יותר גדול מאשר 10 מיליון ל"ש, על-ידי הקצבת 10 מיליון ל"ש.

אני מבין שמדובר על הוצאות כתוצאה מהגדלת השכר, אבל נראים הבדלים נכרים בין המשרדים השונים. אינני מוכן להאמין שיש הבדלים נכרים כאלה במשכורת - אלא אם כלולות כאן הוצאות ענייניות. אם כן הדבר, מבקש להודיענו מה הן ההוספות האלה.

ברור לי שבתקציב הבא, ששר האוצר צריך להתחיל להכינו כבר עתה, יעמוד בפני ברירה: להקטין את התקציב, או להדפיס שטרות כסף. כי אם ברצונו לעמוד על המגמה של דפלציה, שאני מחייב אותה, מבין מאלי שצריך לבוא צמצום מסויים של ההתפתחות הכלכלית, וכתוצאה מזה אי-אפשר יהיה לגבות מהמשק יותר מסיים. הברירה המרה בשבילי היא: או להקטין את התקציב הבא ולהכין זאת כבר עכשיו, או לעשות דבר מה לפי השיטה של כיסוי גרעון של יותר מ-10 מיליון ל"ש על-ידי 10 מיליון ל"ש. אני מבין שזה גם קצת יותר מדבר מטפיזי.

א.ס. גניחובסקי: אם בשטח ההכנסות יש ירידה כל כך גדולה, האם יש גם צמצום בפקירות? - כי אפשר אז להקטין את המנגנון. ברצוני לדעת אם העבירו פקידים אלה ממקום למקום, או מה עשו אתם.

נתקבלה בזמנו החלטה של ועדת הכספים, ש-6 חדשים לאחר קבלת התקציב נקבל דו"ח מפורט מקרן-השואה, והדבר לא נעשה. לי גם כן נראה שאין פה רק תוספות יוקר, כי אני רואה טכומים שונים לגבי משרדים שונים. מר זגני בקש אישור גלובאלי ואחר-כך נהל בעצמו את המו"מ עם המשרדים. אולי תחליט על כך ועדת משנה? לוועדת הכספים יש רשות להתערב בסעיפי התקציבים של המשרדים, אם אין זו תוספת יוקר.

היתה פעם החלטה של ועדת הכספים, פה אחד, בדבר תוספת מיסות לאישפוז. ברצוני לדעת אם הדבר הובא בחשבון. כשעובד תקציב הדתות היה קפלן ז"ל נוהג להודיע שהדבר אינו נחשב בתקציב, והסכום שהדבר יעלה, ייכלל בתקציב.

הי"ד י. גורני: אני סבור שחלוקת הרזרבה הקטנה עכשיו, היא יותר אוטומאטית, משום שהדבר חופף את ענין תוספת היוקר, כך שהחלוקה לפי הסדר הרגיל שהיה נהוג קודם, של הרזרבה הכללית, אינה אותה חלוקה שהיינו רגילים לעסוק בה בהתחשב עם צרכי המשרדים. אם כן הדבר, ניטל במידה רבה מחשיבותן של החלטות ועדת הכספים. 11 מיליון ל"ש מכסים את צרכי ההתייחסות לפי הטוב בכל משרד ומשרד, ואין מתכוונים לתוספות תקציב.

ג. סנה:

אנחנו עדים שהעלאת מסי האקסיפיט הכזיבה. זה אומר שההעלאה הזו, נוכח המצב הכלכלי בארץ - ואני צריך להניח כי הגבולה מתנהלת כסדרה - והירידה בגביית המס, מעידים על ירידת הצריכה עד כדי כך, שגם העלאת שער המס לא הועילה. דבר זה היה ידוע לנו מראש, כי יש גבול לדבר. לעומת זאת מס-הכנסה הצדיק את עצמו ועד כמה שידוע טרם נעשו הריפורמות כדי למצותו מכל אלה שמבחינים אותו. אילו הופעלו כל האמצעים הללו היינו יכולים להעלות את המס ולטמט אותו. אני חושב כי מסקנת האוצר לקראת התקציב הבא צריכה להיות, הורדה של מסי העקיפין, כי מס קניות מרתיע את הקונה ומהווה מכה גם לייצור. על כל פנים אנו רואים שגם מבחינה פיסקאלית אין זה מכניס את ההכנסה הדרושה.

לגבי חלוקת הדורבה הגדולה העיר מר זגבי כי עלינו לצאת ידי חובה כלפי האות של ההחלטה. אני חושב כי מבחינה זו אפשר גם להגיד שמחלקים אפס. על כל פנים, מבחינת האות אני לא אבוא לעדור. יש דבר יותר עמוק. המחוקק רצה להבטיח שנופת ההתייקרות שבאה - ואשר ידע כי עוד תבוא - לא יבולע לשירותים הצבוריים, לפיתוח ולבטחון. השאלה היא, אם חלוקה זו, מבחינת הכוונה והצורה של ההחלטה, אינה הופכת את הקערה על פיה. לדעתי, היא עושה זאת.

תוספת של 11 מיליון ל"י על 66 מיליון ל"י, היא תוספת של 16%; תוספת היוקר המינימאלית מגיעה ל-30% ויותר מזה; אם אומר שההוצאות המטריאליות כתוצאה מן ההתייקרות עלו ב-50%, יהיה זה בהרבה פחות מהמציאות. אם לאחר כל זאת מוסיפים 16%, ברור שזה קיצוץ התקציב. מכיון שלעובדים אתה מוכרח לשלם את תוספת היוקר כפי שהיא נהוגה, ומכיון שיתר הדברים עלו לא פחות מאשר שכר העבודה - ברור שתוספת זו פירושה קיצוץ הפעולות החיוניות הכלולות בתקציב: חינוך, סעד, בריאות, בנייה - קיצוץ ריאלי. הכוונה היתה, שלא יבולע לשירותים הצבוריים הקבועים, ואני אומר שחל קיצוץ ריאלי. כמו כן לא הוקצב מאומה לפיתוח. זה אומר שאנו עומדים בפני הצעה ההופכת את מגמת ההחלטה על פיה.

פה יוצא שלתקציב הבטחון מוסיפים 23 מיליון ל"י מתוך 34 מיליון ל"י. כשהופיע בפנינו ד. הורביץ ושאלנו מה הכוונה, אמר בהודעה בלתי סחייבת שהכוונה היא, בערך שליש-שליש. כאן מתקבלים שני שלישים ומעלה. בחלוקת תקציב מטבע החוץ יש מיליונים לא מעטים, גם כן לבטחון. על כל מיליון דולר שמקבל משרד הבטחון, יש לו הכנסה של 650,000 ל"י. ז.א. שהחישוב שלנו אינו מדויק, וכי על כל מיליון דולר צריך להוסיף בתקציב 350,000 ל"י כדי להגיע לחשבון אמת. אם כן הדבר, לאן נגיע? אינני יודע מה הסכום, כי לא ידוע לי כמה מיליונים יש, אבל יש להניח שהדבר מסתכם בעשרות מיליונים.

אנחנו בכל זאת ועדה שצריכה לדאוג לאיזה פרופורציות בתוך המסק והתקציב, ולחלוקה של ההכנסה הלאומית - ובמצב זה של אבטלה ושל ירידה משקית, אני שואל אם זה מוסיף לבטחון; כי בזה אין שתי דעות - שבטחון אינו מורכב רק מתקציב בטחון. בטחון מושפע גם אם יש תסיסה במעבדות, אם יש מחוסרי עבודה, ואני חושב שאנחנו הולכים לקראת קטסטרופה פלכלית. (ש. דנין: מה אתה מציע?) אני חושב שכמעט מיותר להציע. הרי ידוע שהצעת הצעות שונות.

אני מסכם בשאלה ולא באמת בהצעה. אני שואל את שר האוצר, כאחראי למסק הכללי, אם הדבר מתישב. אינני מניח שלדעתך הדבר הזה יכול להימשך. אילו ידעתי שסידוע שבאי שיבוא מן החוץ יקטין זאת, הייתי מבין את תשובתך - לא את תשובתי. מה המחשבה, כשבמצב הזה אתם לוקחים ומעבירים מרזרבה שצריכה להציל את מסק המדינה והשירותים, ונותנים יחד עם המשטרה 25 מיליון ל"י מתוך 34 מיליון ל"י; האם זו היתה כוונת המחוקק? אני חושב שסכימטי הדבר, לחשוב שעל ידי תוספת 10 מיליון ל"י אתה עושה טובה לבטחון. לאדמיניסטרציה של משרד הבטחון יהיה קל יותר, אבל לבטחון הלאומי במושג הכולל, אני חושב שזה גורע ולא מוסיף. ולמסק, זו קטסטרופה מבחינה משקית.

ח. לנדאן:

אפי מבין כי המספרים שאנחנו דנים בהם היום מצביעים על גישה פאטאליסטית. הגישה המחייבת אותנו היא גישה ריאליסטית, ואני עושה חשבון פשוט. הגרעון של הפרש ההכנסות על ההוצאות במחצית השנה, עולה ל-13 מיליון ל"י. הנחתי כעת היא - ואני עושה הנחה זו לשם ארגומנטציה גרידא - שהגרעון הוא כפול;

ואטכיר מדוע אני חושב שבמבנה התקציבי הזה אנחנו מגיעים לגרעון של 27-28 מיליון ל"י. נניח שבגביית מס הכנסה תהיה עליה - אם כי דומני שהנחה זו אינה מסתמכת על יסוד איתן, כי יש ירידות שונות, בבחינת 10% של מקבלי השכר - שהם המסלמים הריאליים ביותר; כמו כן יש הורדות שונות מצבא-קבע, המשטרה, והמדובר במשלטי המסים הבטוחים ביותר. אבל אני מניח שתהא עליה. אם תהא עליה, היא תבוא לכסות רק את הגרעונות הנוספים בטעיפים אחרים שתהיה בהם ירידה. על כן אני סבור שבבחינה ריאליסטית, הגישה של 27 מיליון ל"י עד סוף השנה מההכנסות, יש לקבלה. על כל פנים, הזהירות מחייבת לקבל הנחה זו.

אבל אין זו הפוזיציה היחידה, כי אילו היה הדבר כך, היתה זו פוזיציה רצינית אבל לא מחרידה עדיין. אבל יש פוזיציות הרבה יותר חמורות. מהתייקרות הרכנסו לחשבון הזה שש נקודות, אבל למעשה יש 56 נקודות, ושוב, אין זה הכל. אני מדבר פה על שתי פוזיציות, שמבחינת בטחון הן קודמות לירידי לכל דבר אחר במדינה - מכחינת הכלים מס - וגם שם יחסרו מינימום 20 מיליון ל"י. השאלה רצינית מאד והייתי רוצה לשמוע הצעת פתרון סן האוצר, מנין נקח 50 מיליון ל"י תוך כמה חדשים.

שר האוצר ל. אשכול:

מדוע לא תבוא הצעת פתרון סנד ועדת הכספים? אם אתה רואה כך, או מישהו אחר, יציע גם

הוא לנו.

פ. לנדאו:

שר האוצר הגיש הצעה לחלוקה, אבל מה ההערכה לגבי הגרעון? בפני איזה סכומים של גרעון אנחנו עומדים? האם הוא חושב לפסות גרעון זה, לאחר היווצרו, סרדיסקונט של שטרות פיתוח וכדומה, מבלי שיצטרך להדפיס שטרות; או שהוא מסתמך כבר כרגע בכספי מלווה החובה. אני חושב שכדאי לקבל תשובה לשאלות האלה.

3% האלה הם כספים אשר בחלקם הוצאו כבר

על ידי המשרדים. אתם אומרים היום למשרדים לצמצם במחצית השנה האחרונה ב-3%, אולם כמה יצמצמו? דומני שאנחנו מסתובבים כסומא בערובה בכל המטרייה הזו, כי לא שמענו מספרים מדוייקים. אני נגד כל צמצום בתקציב הבטחון, כלומר בצמצום המעשי ביותר ולא האדטיניסטרטיבי. צריך לעשות אולי דברים דראסטיים וקשים מאד, אבל אם נקבל החלטה - נקבל היום ולא כעבור ששה חדשים.

פ. אריאב:

אנחנו צריכים לחפש דרך, יחד עם שר האוצר, כיצד להגדיל את ההכנסות ולהקטין את ההוצאות. ולא רק כיצד לחלק את הרזרבה בין משרדים. לא אחפץ להיות פסימי, אבל ככל זאת דעתי היא שמס הכנסה לא יוכל לעשות יותר מאשר כיסוי ההפרשים. אם אני בא למסים אחרים, שם קיימות בעיות רבות. האם ההכנסות ממכס ירדו כי מחירי הסחורות שמביאים היום הם נמוכים יותר, או שהיבוא אמנם הוקטן - או שני הדברים גם יחד? אותו דבר לגבי בלו וטבק. האם מעשנים כיום פחות, או מפני שהעלו כל כך את הבלו האדם אינו רוצה יותר לעשן טבק מסוג זה? החקלאות פחות או יותר משלמת, אבל מס רכוש לא יעמוד באומדן, כי קיימת נטייה לא למכור ולא לקנות רכוש.

אשר לצד ההכנסות, לפי דעתי לא די שמשרד

האוצר יעבור על כך לסדר היום, אלא כבר היום צריך לעיין בהצעת תיקונים לחוקים השונים, כדי גם להגדיל את הצריכה ואת הכנסות האוצר.

אילו נתנו לנו את החישוב של הסכום שהלך

להתייקרות בתקציבים, היינו יכולים לדעת מה ההפרש לגבי כל תקציב ותקציב. אז הייתי יכול לשפוט אם הלכנו בשיטה מסויימת ומה צריך לעשות. אני מבין שהתייקרות מוכרחים לתת, אבל אין הכרח לעמוד על התקציבים כפי שנקבעו - אפילו באמצע השנה. כמה ששמענו וראינו מתקבל הרושם כי משרד האוצר חושב ללכת בדרך שברתיית ולהוסיף תוספות למשרדים השונים, מבלי לחשוב על הפחתת ההוצאות למנגנון. אשר להכנסות, לא ברור לי על יסוד מה סבור משרד האוצר שהסכום הזה יכנס.

פ. דליין:

האם נלקחה בטבלה שלפנינו בחשבון, עובדת השחרור מתשלום משכורת לאלף פקידים או יותר? אם כן - מאיזה משרדים פוטרנו הפקידים וסאיזה סכומים השתחררו משרדים אלה.

לארבעה משרדים הוטל לפי סכומים גדולים; חנוך, כריאות, מטרה ואוצר. אני שואל ביחס למשרד המטרה, אם זו תוספת שוטרים או לא; אם כן - באיזו מידה. כמו כן לגבי משרד האוצר, האם זו תוספת פקידים לגביית מס הכנסה, או לא. וכן לגבי משרדי החנוך והבריאות - האם זו תוספת מורים, רופאים, אחיות וכדומה.

ק. לונ:

מהי עקומת ההכנסות בשנים קודמות, לפי חלוקה לחדשים? מזה היינו יכולים ללמוד על אפשרות לשיפור המצב. בסעיף הכנסות שונות יש מסיים שלגביהם אפשר להחזיק את הגרעונות, מאחר שהובר נובע מפיגור בגבייה, אולם יש סעיפים שלגביהם הדבר בלתי אפשרי. לגבי סעיפים אלה יש לחפש מקורות הכנסת אחרים.

אני טבור שבמפעלי התחבורה אין גרעון באופן כולל. אם אקח את תקציב הבטחון בחצי, אני מגיע לגרעון בקופה לסוף חודש ספטמבר בסכום של 10 מיליון ל"ש בערך, משך חצי שנה. מהו הסיכוי לכיסוי חלקי או מלא של גרעון זה, ומתוך איזה סעיפים?

ההצעה מתייחסת לתוספת של 11 מיליון ל"ש מהדורבה וקיפון של 2 1/4 מיליון ל"ש, וביחד בערך 13 1/4 מיליון ל"ש. האם אצדק באמרי שמתוך זה יופרושו 9-10 מיליון ל"ש לתוספת למשכורת ו-4 1/2 מיליון ל"ש נשארים לכיסוי ההתייקרות החמורה, והאם זה יספיק?

מר זגני:

למשכורת - כ-6 מיליון ל"ש.

ק. לונ:

בסעיף "גביות", האם זו באמת עליה של גביות לגבי האומדן, או ריכוז גביות בחצי השנה הראשונה - שתבוא על חשבון מחצית השנה השנייה? לגבי מס רכוש, הרח הרכוש קיים; האם זה פיגור בגבייה, או שהגבייה תהיה קטנה במשך כל השנה?

א. הרצפלד:

איני יודע מאין נובעת תקוותו של מר זגני לכיסוי הגרעון במחצית השנייה של השנה. אשר לפיתוח, אני חרד מאד להשפעה שעלולה להיות לדבר על ההוצאה לפועל של הפיתוח, כי יש כבר התקשרויות מסוימות ואני יודע עד כמה קשה הדבר.

לגבי מפעלי התחבורה, בחלק אחד יש גרעון של 25-30% יותר החלקים אינם עוברים על האומדנה. מדוע אין חשבון לחודש ספטמבר? המסק הזה מעניין אותנו יותר, כי איננו רוצים להוסיף לו אף פרוטה אחת.

הינר י. גורי:

ענין התחבורה מתאזן בפני עצמו, ואם יהיה צורך להכניס קיטורים, אין לדבר שייכות לתקציב הכולל. יש לעשות את החשבון בלעדי התחבורה, ואם עושים כן החשבון הוא זה: אמנם חסרים קרוב ל-13 מיליון ל"ש, אבל יש להביא בחשבון כמה דברים. ידוע כי במחצית השנייה של השנה מתקבלות הכנסות יותר גדולות, ביחוד לאור העובדה שבמחצית הראשונה כלולים החגים, שפירושם חוסר ימי גבייה. נוסף לכך, עדיין לא הופעל הסט הסטוייג, וזה סכום נכבד. גם צויים אחרים טרם הופעלו, וחלק מהם הופעל רק בגמר המחצית הראשונה של השנה. יש להביא בחשבון את כל הגורמים הללו, ולא לחלק באופן סרכזי.

אינני מתחייב על כך, אבל אני מעריך את הגרעון בתקציב בין 12 ל-15 מיליון ל"ש, ולדעתי הוא צריך להתכנסת במחציתו על-ידי הגדלה מס-הכנסה (8-7 מיליון ל"ש), והשאר באמת יחסר אם האוצר לא יבוא בהצעות נוספות. לדעתי האוצר חייב לעשות זאת, ואם הוא דואה בסוף אוקטובר שיחסרו לו 8-7 מיליון ל"ש, מחובתו לבוא לכנסת ולוועדת הכספים ולהציע הצעות כיצד להגדיל את ההכנסה בדרכים שונות, בכל אופן, אסור ללכת באופן עורר לקראת גרעון כזה. התקציב צריך להיות בנוי כך, שהוא יתאזן - במידה שאפשר לנחש איזון.

אשר לדברי חבר הכנסת סנה בנוגע לחלוקת הדורבה, אם אני נותן 15 מיליון ל"ש על סכום של 87-88 מיליון ל"ש ביתר הסעיפים, הרי באופן פרופורציונאלי החלוקה של 10 מיליון ל"ש לבטחון היא חלוקה נכונה. חבר הכנסת א. סנה אומר שזה שלישי, אבל אני חושב שעוד דברים שמישהו אמר פעם - המציאות הפכה אותם. אשר לטענתו כי לבטחון יש תוספת נוספת, הרי היה ברור שלא יוצא רק לירות ישראליות,

אלא חלק מהם נצטרך להוציא בדולרים. אינני יודע מה החשבון, אבל אי-אפשר לטעון לכוונת המחוקק. כשנבוא לדון על תקציב מטבע חוץ, תוכלו אז לומר מה שאמרת עכשיו. (מ. סנה: אינני טוען על זה שיש חלק שמוצא במטבע חוץ). איזו הפתעה יש כאן? אי אפשר לומר שמדמים את המחוקק.

אני, אגב, סבור שלא צריך לתת 100,000 ל"א כי אין בזה טעם, אלא צריך לקחת את כל הסכום להתייקרות. יש לקחת בחשבון 200,000 ל"א נוספת בכל הקלקולציות הללו, בהתאם להחלטת ועדת-משנה של ועדת הכספים בענין הארנונה. כתבתי על כך לשר האוצר (היו"ר קורא את תוכן מכתבו אל שר האוצר בנדון).

שר האוצר ל. אשכול: לשאלת חבר הכנסת רוקח בענין מק-דניאל, אי חייב לענות שבמידה שדובר אתי ובמידה שלא דובר אתי, לא היה שום דבור עם מק-דניאל והוא לא התערב ולא שאל ביחס לתקציב הרגיל. אין אני אומר זאת לגבי תקציב הפיתוח - בו הוא כן התערב, אבל כשנדבר על תקציב הפיתוח נדון בכך. אינני זוכר שקראתי זאת בעתון. אני רוצה להגיד שאין בזה כל שחר, ואשמח מאד אם חברי הועדה לכל הפחות ישתכנעו בזאת.

לעצם העניין, אני בדרך כלל בהרגשה כי בתחושת את העניין אני נמצא באמצע. אני חושב שיש מקום לדאגה, ואולי קצת יותר מדאגה, אם נאחד את הקצוות - וצריך לעמוד איתן על המשטר בכדי לאחד את הקצוות. אבל אינני מסכים עם חברי המטוחים שלא נאחד אותן. עד עכשיו היה חוק שבסחצית השנה הראשונה ההכנסה תמיד יותר קטנה. ישנם כמה פסים שנסחצו עד עכשיו ורק עתה מתחילים לגבות אותם. אין ספק שזה יחייב אותנו לבוא - ואנחנו נבוא בכמה הצעות של מסים חדשים נוספים, ואם יהיה צורך להביא זאת לוועדת הכספים, נעשה זאת. אנחנו חייבים לעמוד על המשטר, כי כלה ונחרצה, שאיננו יכולים לצאת מסגרת התקציב. אני גם תולה יותר תקוות בכך שנתארגן יותר בצביות מס ההכנסה.

לגבי מס הכנסה, ואפילו במס המתוקן, אני נוטה לכמה דברים. גם בענין של 75% או 80% צריך לדון, וייתכן גם בתוספות המס שישנן. אבל דברים אלה דורשים זמן. קודם כל יש כספים בחיק המסים שנתונים לנו, ואם יהיה הכרח - לא נתבייש להציע מסים נוספים.

דבר נוסף - קימוצים בהוצאות. בשטח זה עשינו שלשה דברים: קודם כל תקפאנו את התקן, ולולא זאת היה צריך לקבל עוד כ-2000 איש שעליהם היה בנוי התקציב הזה. לא נכוונה הטענה כאילו, מה מפתרים ושם מקבלים. בסופו של חשבון, הקפאנו. כמו כן החלטנו פעם על פיטורים של 1000 איש, ועכשיו החלטנו על פיטורים נוספים של 500 איש. עד כה היתה ההקפאה שגרתית. בפעם האחרונה שחררנו סכך את משרד המשפטים, מאחר שבא והזכירה כי הוא צריך לפתוח בתי-משפט חדשים. מונתה עתה ועדה אשר תספל בענין סתוך דיסטאנץ, וגם סוכם בממשלה שלא לחכות עד שתהיינה התוצאות של כל המשרדים יחד. אשר לשאלה אם הדבר כבר נלקח בחשבון, אני עונה בחיוב. 1000 האיש הראשונים בודאי השפיעו, ואם נשארו לנו עוד חמשה-עשר חדשים, הרי לאור בעיית הפיצויים אינני יודע אם הדבר יעזור לנו בשנה הבאה זו.

אין ספק שאנחנו חייבים לדון ולדעת כבר עכשיו מה יהיה בשנה הבאה. למפרע יש להגיד שבשנה הבאה יהיה צורך בקימוצים רציניים, כי גם אני אינני מאמין שנוכל להקטין בהרבה את ההוצאות.

אשר לצבא, כשר אוצר אני שותף לחבר הכנסת סנה, אבל לא רק כשר אוצר. אני חושב שצריך לחפש קימוצים שאינם פוגעים בעיילות. תוך כדי לחץ אפשר לזוז מדברים שהיו קבועים עד עכשיו. הלחץ והעין הפקוחה יסדרו את העניין, אולם נעשית עכשיו בצבא פעולה רצינית בכיוון זה, וזוהי גם תשובה לשאלה: אין אפשרות בתוספת 10 מיליון ל"א לכסוף גרעון יותר גדול. אני חושב שהדבר ישפיע בכמה מיליונים כבר השנה. בכון שענין הצבא, זו פונקציה של מצבים מדיניים-פוליטיים שונים של המצב שמסביבנו, אבל ייתכן שבשנה הבאה אפשר יהיה לכווץ עוד יותר.

יוצא מזה שאני חיי בהרגשת ההכרח לכווץ ולצמצם, וחברי ועדת הכספים, עם זאת שהם רואים את הפלוגתא הקיימת, בכל זאת

כל אחד מהם רוצה דבר זה ודבר אחר. כל זה טוב, אבל הדברים קשורים זה בזה ונצטרך הרבה לכוון והרבה לצמצם. קודם כל קיטוצים וכווצים על סגת להשיג אותה היעילות בפחות הוצאות; במידה שזה יינתן - גביית מסים יותר טובה. אני יותר אופטימי מחבר הכנסת אריאג בדבר היכולת האובייקטיבית של גביית מס-הכנסה. אני חושב שנוכל לגבות את 40 מיליון הל"י הראשונים. זו מלאכה גדולה, ונוסף לזאת אחר-כך, עוד 5 או עוד 10 מיליון ל"י - אני יודע שנעשה זאת, אם כי ברור לי שיש התחמקויות רבות שתשלוט המס.

דובר על כך שגביית מס עקיפין ירדה וכי זה סימן לירידת הצריכה, ולכן, לאן אנחנו הולכים? יכול מאד להיות שאילו קנינו אלכוהול וטבק וירג'יניה במיליון דולר נוספים, היינו מקבלים הכנסות יותר גדולות. אבל אני גם חושב שהעם היהודי לא יזדעזע אם ישתו קצת פחות אלכוהול ויעשנו פחות וירג'יניה. וברצוני לומר עוד איזו אפיקורסות; אינני בטוח שאנחנו חיים בתקופה בה אנחנו בכלל מעוניינים בהגדלת הצריכה. כמובן, צריך שיהיה אוכל, לבוש וכדומה, אבל אני חושב שאנחנו צריכים להחזיר בכחות גדולים את הרעיון של, אצל תוציא היום כסף על דברים שאתה יכול לדחות אותם לסחר ולמחרתיים. אינני מוכן לבכות עדיין, אם אני יודע שהמצרכים הנחוצים לצבור ישנם.

אני מוכן להסכים עם חבר הכנסת סגה, שבנדאי היא טוב יותר אילו יכולנו את הרזרבה - לא רק 10 מיליון הל"י שחשב החושב כי ילכו לפיתוח, כי אם גם חלק מה-23 מיליון ל"י - לקחת לפיתוח. אבל זוהי עובדה. חבר הכנסת גורי הוכיח כי הפרופורציה היא נכונה. זהו מצב הדברים; יכולים לבכות על כך שאנחנו צריכים להוציא כל-כך הרבה לצבא, כי אלמלא כן, כמה טוב היה באמת למדינת ישראל.

כמעט בלתי אפשרי שנעשה תיכנס לכל פרטי הפרטים. אם אתם דורשים חומר, אפשר לתת זאת - והעבודה תארך עוד חצי שנה. אנחנו עוסקים כבר בעניין גם כן שלשה חדשים, ואם מר זבגי יותר אופטימי מסני ואומר שנצא מזה, הרי משום שהוא אומר לי כי ישב עם כל משרד והוא יודע כל פרט במשרד זה או אחר. זהו כבר סיכום של מסא-ומתן עם המשרדים. עכשיו זהו דיון על תוקפנות לתקציב שנקבע בראשית השנה, והדברים נבדקים מבחינת הצורך בהם.

אני חוזר על מה שאמרתי, כי במידה שנאמרה סלה, כי אנחנו אוכלים את כספי השללמים או כספי הפיתוח וכספי מלווה החובה - לא הא ולא דא. דוקא בעניין תקציב הפיתוח מונחים מיליוני לירות במזומנים מההענקה הראשונה, שטרם קבלנו אותם. כיום, בתאריך זה, אני שותף - סתוך מאמצו חרדה וזהירות רבה - אבל שותף לאמונה שבגבולות התקציב הזה נבסור את השנה הזו. יש עוד דבר אחד שנקרא גיליוסינה: כשלא יהיה - לא ישלמו. לגבי 3%, אמרנו למשרדים רק ברמז, שאם לא יהיה - לא נשלמו.

בסכום הזה, לפי אוסדנתנו, לקחנו בחשבון שעוד חודש אפריל תהיה עוד קפיצה של נקודות באינדקס. אשר לשאלת חבר הכנסת דוקא על הסתערות האינדקס - אמרנו שאנחנו חושבים כי הדבר יעלה לנו. כשבדע לי שכמה סוסדות צבוריים מנסים לתת הלוואה בטקום תוספת יוקר, הירצתי להם סכתבים בהם וטברתי שהדבר אסור, אבל זאת לא כשר האוצר. אם אני יכול להשפיע באיזה מקום, לאו דוקא כשר אוצר, אני עושה זאת.

פ. רוקח: אינני מדבר על סכומים, אלא שאלתי היא, מה עושים במסשלה כדי לסנוע את הדבר הזה.

שר האוצר ל. אשכל: במידה שאני יודע, המסשלה לא קבלה על עצמה את הפונקציה של כניסה לעניין תנאי עבודה ותוספות יוקר. זאת אתה יכול לעשות, בעירייה שלך. פעולות כיוון זה יכול כל אחד מאתנו לעשות בצנורות הרגילים. שמחתי מאד, למשל, שאהסתדרות החקלאית החלטה הפעם על קבלנות בעבודת הקטיף, ונקבעה גם נורמה יותר גדולה מאשר בשנה שעברה.

מר זבגי: בנוגע להכנסות ולשאלה, על מה מבוססת ההנחה כל הסכום יתקבל - גם באוצר יש דעות שונות, וגם שם יש

כאלה שאינם מאמינים שנגיע להכנסות. דוקא אני, טשום מה, שייך לאלה הסבורים כי ההכנסה תתקבל. מצאנו שמאז קיימת המדינה, כל ההכנסות בכל המעייפים הולכות כך, שחודש עולה על החודש הקודם, וזאת בכל שנה ושנה. יש תמיד הקבלה בין חודש אחד של שנה אחת לחודש &&& אחד בשנה השניה, בעליה מסויימת.

אלא, השנה קרו בשנים-שלשה מעייפים, דברים יוצאים מן הכלל. קרה עניין מס מסוייג, שהתחילו לטפל בגבייתו רק עכשיו; כמו כן הוחל בתאריך מאוחר בגביית המס המוגדל מרשימות לכלי רכב. אני חושב שגם השנה המכס באופן יחסי עוד יגדל. אם לא ניתפס להלך רוח פסימי יותר מדי לגבי הכנסות, אפשר להגיד שכמו בכל שנה - ששת החודשים הבאים מכסים את ההפוש שבאופן יחסי איננו נכנס בששת החודשים הראשונים. אז יש לקוות שההכנסה תגיע ל-145 מיליון ל"י, אם כי קשה לקוות שתהיה הכנסה נוספת על כך. באופן כללי, בראה לי שיש לנו הערכה פחות או יותר מבוססת, שההכנסה תתקבל.

גם את חישוב ההוצאות לא עשינו באופן גלובאלי, אלא בדקנו כל מעיף ומעיף על יסוד הוצאה של כל משרד לסף חודש אוגוסט. אינני רוצה להתיימר, שקלענו בדיוק למטרה בכל המשרדים. אין זו עבודה קלה להשתוות עם המשרדים, אבל מה שאנחנו רוצים הוא - שהתקציב למשך ששת החודשים הבאים יהיה יותר תכתיב למשרדים מאשר תקציב.

מפעלי התחבורה בכלל אינם כלולים בחשבון הזה. לפי חשבוננו של משרד התחבורה, יהיה &לו עודף של הכנסות. לא קבלתי את המספרים ולכן לא הבאתי זאת. בישיבה הבאה אביא לוועדת הכספים את הסכום הנדרש. החשבונות המוקדמים נובעים מתוך כך שלא בכל מקום מגישים לחשב הכללי את החשבונות בזמן, וכל עיכוב גורם לכך שהדבר אינו בא לידי ביטוי בדיון-וחשבון.

אשר להנחת חבר הכנסת לנדאו, כי הגרעון יגיע ל-27 מיליון ל"י, אני רוצה שגם הוא יקווה שלא נגיע לכך; כי אנחנו לעת עתה בונים את התקציב שלנו על הכחה שלא יהיה גרעון, וההוצאה תהיה מצומצמת בגבולות ההכנסה.

ברצוני להוסיף על דברי שר האוצר לגבי תקציב הכסחון. ב-1 באפריל אנחנו נגשים לדון בתקציב זה. יש לתקציב זה שלשה שותפים: משרד האוצר, משרד הבטחון והמטה הכללי. פורסמו זה עתה פקודות המטה הכללי בדבר פיסוריהם של אזרחים רבים מאד המועסקים בצבא. אינני רוצה להשלות את עצמנו שכבר סכמנו זאת, אבל האוצר עדיין עומד על שלו, שהטכום שנקבע - יישאר.

ברשימה שהגשתי לכם אין כלולים עדיין שני מוסדות חשובים מאד: האוניברסיטה והטכניון, אשר דורשים אפילו תוספת תקציב. ישבתי אתם ואני חושב שעוד נוכל להסתדר בגבולות הדורבה. בנוגע לעודפים של משרד החנוך, אני מקבל שבמידה ויש עודף באיזה שהוא מעיף תקציבי משנת 52-1951, אנחנו מעמידים זאת לרשות המשרד, ללא כל קשר עם התקציב של השנה.

אשר לשאלתו של חבר הכנסת רוקח, אני מוכרח להגיד שלא הבאנו בחשבון שום תוספות שכר שמדובר עליהן כעת לגבי שופטים וכדומה. אם יוחלט על הגדלת משכורת השופטים, משרד המשפטים יצטרך לכסות זאת מתקציבו הוא. ישנם שירותים שאנחנו גם עכשיו איננו מצמצמים אותם, למרות המצב בכספי הקשה, ואלה הם חנוך, בריאות, ואולי אי-אלה דברים נוספים.

התוספת של התקציב, כפי שהיא מחושבת לעומת 80 מיליון ל"י, בנוייה כך: -

משכורת	במקום 23.000.000 ל"י	-	31.600.000 ל"י
הוצאות ארגוניות	במקום 3.600.000 ל"י	-	3.750.000 ל"י
פעולות (כולל מורים)	במקום 38.600.000 ל"י	-	45.200.000 ל"י
הוצאות חד-פעמיות	במקום 1.840.000 ל"י	-	1.300.000 ל"י

היו"ר י. גורר: חבר הכנסת רוקח הציע בראשית הישיבה כי בישיבה זו נסתפק בשאלות ואילו החלטות נקבל בישיבה הבאה. בעצם לא נהלנו את הנידון בגור שאלות בלבד. היו גם הצעות וחברים חוו את דעתם, ואני מסער שבישיבה הבאה נצביע - ז.א. במידה שתהיינה הצעות אחרות מאלה שהוצעו על ידי האוצר. חברי הועדה שיש להם הצעות שונות מזו, כינו אותן מנוסחות ובישיבה הבאה נתחיל בהצבעות.

ב. ערבות לבנקים, ברקליס ו, עותומן

שר האוצר ל. אשכל: בזמנו אשרתם הלואה לעניני חקלאות בסכום של 6 מיליון ל"מ. הבנקים, ברקליס ו, עותומן היו צריכים להשתתף ב-1/2 מיליון ל"מ, והוסכם גם על ערבות. קרם מקרה, והם אינם מסכימים לערבות של 50% ודורשים ערבות של 100%, בטענה כי קבלו הוראות על כך. אני מבקש להסכים לכך שניתן ערבות סלאה לשני הבנקים הללו.

י. פוררר: לא טוב הדבר, שמישהו שיש לו הנהלה עליונה באיזה מקום שהוא, יכול על-ידי כך להכריח את הממשלה לתנאים שאחרים אינם יכולים להניע אותה לכך. אני מניח שדוקא לבנק, ברקליס נחנך להראות שיש גם חיים בלעדם. אני בעד הבטחת האשראי.

מ. סנה: אני קודם כל מודיע שלא אצביע נגד, אבל אני מציע לשר האוצר לשקול מה עדיף: אני מבין שלהוציא מיליון לירות משני הבנקים האלה ולהכניס זאת ליצור - הדבר כדאי; אבל מה עדיף? לקבל את מיליון הלירות מבנקים אלה, או להשיב בשלילה לדרישה הזו? הדבר הרי ישפיע על יחסי הממשלה והבנקים גם להבא. אני חושב שזו מדיניות קצרה-ראות. שלשת הבנקים האחרים לא יתמוטטו אם יתנו מיליון לירות. לעומת זאת, הידיעה הזו, שאחרי שהם קבלו מלונדון תשובה שלילית אתה בוחן להם תשובה שלילית - אני חושב שזה יותר טוב. אחרי כל זאת, אצביע בעד מה שתציע.

י. פוררר: אני מציע לשר האוצר להודיע לאנגלו-בנק שועדת הכספים קבלה זאת באי-רצון. השתדלנו כל הזמן לא ליצור הגדלים בין בנקים, ובקשנו משר האוצר לברר עוד פעם אתם, אם הם באמת צריכים לעמוד על כך שיהיו הבולטים.

שר האוצר ל. אשכל: אני מציע שהועדה תתן לי את האפשרות ברגע האחרון להחליט על כך. יודיעו להם ששר האוצר אינו מסכים; אם יש איזה סיכוי שהוא לקבל זאת מהבנקים ההם - ברצון רב אעשה זאת.

י. רוקח: אני מציע שנקבל באופן פורמאלי את ההחלטה על ערבות.

ה ח ל ס ה

ועדת הכספים נתנה לשר האוצר יפוי-כח לברר את אפשרות קבלת הסכום הדרוש מהבנקים האחרים, ולאשר זאת להחליט סופית בדבר מתן הערבות המלאה.

ג. עניני מס בולים

היו"ר י. גורר: בישיבה הקודמת הצבענו בענין מס הבולים. 6 חברים התנגדו להטלת המס ו-5 חברים קבלו את הצעת שר האוצר, להטיל את המס בשיעור מוקטן. לא מתוך שיהיה עם חברים אחדים לאחר ההצבעה, הבינותי שרצויה הצבעה חדשה בענין זה, והיה בדעתי להביא זאת להצבעה חדשה בישיבה זו. דאיתי לפי מהלך הישיבה שלא נספיק לעשות זאת, ואני רק רוצה לרשום בפרטיכל שתהיה הצבעה מחודשת בענין זה, בישיבה הבאה.

א.פ. גניחובסקי: אני רוצה לרשום: מעשה שהיה, לא כך היה.